Pro urbe-díj a gyermekorvosnak

Málcsi néni, köszönjük!

Egyik orvoskollégája, egykori tanítványa, amikor meghallotta, hogy Málcsika Pro urbe-díjat kap, ennyit mondott: „Megérdemelte, ilyen ember a népmesékben van." Szerencsénkre Málcsika itt létezik közöttünk, a zsigereiből áradó szeretetével, jóságával, adni akarásával. Kevesen lehetnek ebben a városban, akik ne ismernék, vagy ne hallottak volna Molnár Amáliáról, aki több generációt gyógyított gyermekgyógyászként Szegeden. Málcsikával a gyermekgyógyászati ügyeleten találkoztunk, ahol a mai napig dolgozik.

– Málcsi néni, amikor legutóbb, 4 éve beszélgettünk a Szegedért Alapítvány kitüntetésének átvétele előtt azt mondta: nagyon izgul, s vacakol a szíve. A Pro urbe-díj átadásához közeledve hogyan érzi magát?

– Nem félek, csak a szívem reszket. Ezt az aranyos, a mostani lelkiállapotomat hűen kifejező mondatot egyik kis betegemtől hallottam, amikor megkérdeztem tőle injekció előtt, hogy fél-e? Az én szívem is reszket a meghatottságtól, s a temérdek gratulációtól. Amióta híre ment, hogy Pro urbedíjat kapok, lépésenként állítanak meg az utcán, hívnak telefonon, s mondják, hogy sohasem felejtik el, amit a gyerekeikért tettem. Én sohasem gondoltam, hogy ennyien és ennyire szeretnek ebben a városban.

– A doktornő sem fukarkodott a szeretettel, sokszor jártam a rendeléseire, s kihallatszott a folyosóra, ahogyan beszél a kicsikkel, a szülőkkel. Az ön számára minden gyerek életbevágóan fontos ügy.

– Imádom a kis drágáimat, mind egyformán fontos a szívemnek. Én mindig azt a gyereket látom a legszebbnek, a legesendőbbnek, akit éppen vizsgálok, s ezért a kis betegek és köztem különleges kapcsolat alakul. Sohasem „csak" a gyerek érdekelt, hanem a családi háttér is, amelyben él, hiszen saját jó tapasztalatom miatt is vallom: a család meleg szeretete olyan katartikus energiát szül az emberben, amely egész életén át végigkíséri, és védelmet ad neki. Én is óriási családi érzelmi munícióval indultam útnak, s cserébe az általam adott szeretetért mindig jók voltak hozzám az emberek.

– Hozzávetőleg hány gyereket kezelt, gyógyított?

– Körülbelül sem tudom megmondani. Rengeteget, hiszen 40 évig dolgoztam az orvoslás valamennyi intézményében: klinikán, kórházban, rendelőintézetben, körzetben. A közelmúltban történt: egy anyuka hozta a gyerekét vizsgálatra hozzám, s örömmel mondta: őt is én kezeltem gyerekkorában. Amikor kikísértem őket, a betegváróba, az ott rájuk várakozó nagypapa azzal üdvözölt, hogy őt is kezeltem gyermekkorában. Mondtam nekik, hogy remélem a dédnagypapát otthon hagyták.

– Jóval a nyugdíj után a mai napig dolgozik, energiáját csak irigyelni lehet.

– Hajdani főnököm, Pataki Lajos mondta egyszer: Málcsika, ha valaki 50 éves korában felébred és nem fáj semmije, akkor nem biztos, hogy életben van. Szeptemberben leszek 77 éves, s hála Istennek, nem fáj semmim, a vérnyomásom ugyan ingadozik, de egyébként jól vagyok, s dolgozom. Két idősklubot vezetek, ahol igyekszem hasznosítani a mentálhigiénés szakon és a hittudományi főiskolán szerzett ismereteimet, hetente egyszer még rendelek a gyermekorvosi ügyeleten, járok gyerekgyógyászati továbbképzésekre, néha előadásokat tartok az időskorról.

– A Pro urbe-díj egy egész város köszönetét fejezi ki.

– Óriási megtiszteltetés számomra, amit úgy értékelek, hogy nem csak nekem szól, hanem mindazoknak a munkatársaimnak, akikkel évtizedeken keresztül fáradoztunk a betegségek megelőzéséért, a beteg gyerekek gyógyításáért. Ha lesz alkalmam, ezt elmondom az ünnepségen is, s a jó Isten áldását kérem a város aprajára-nagyjára.

Kalocsai Katalin

Dr. Molnár Amália: „Én sohasem gondoltam, hogy ennyien és ennyire szeretnek ebben a városban." *(Fotó: Schmidt Andrea)*

Szeged új díszpolgára: Kovács Gábor szívsebész

„Munkámat értékeli a város"

A jó kéz fontos, de nem elég – vallja dr. Kovács Gábor emeritus professzor, szívsebész. Öt éve nyugdíjba vonult, de ma is naponta bemegy a klinikájára. Tanácsadóként dolgozik. Azt mondja, öregségére megtanulta használni a világhálót – soha ilyen könnyen nem szerzett naprakész ismereteket a szakmájában.

„A kéz mellett az agy a legfontosabb." *(Fotó: Miskolczi Róbert)*

– Az embernek a szíve repes vagy fáj, ha öröme vagy bánata van. A szívsebész is így van ezzel?

– Talán. De számunkra sokkal kevésbé különleges ez a laikusok által valóban némi misztikával övezett szervünk. Minden hiedelemmel ellentétben, a szívünk sokkal többet kibír mint gondolnánk, sokkal többet, mint jó néhány más szervünk. Tény, hogy érteni kell hozzá.

– Mi a legfontosabb képessége egy szívsebésznek? Elég, ha jó a keze? Briliáns a technikája?

– Ez fontos, általában a sebészetben, de nem elég. A lassúbb sebész, ha eléggé precíz, még jobb eredményeket is elérhet, mint aki gyorsan dolgozik. De a kéz mellett az agy a legfontosabb. Minden sebésznek alaposan kell ismernie az anatómiát, az élettani, kórélettani ismeretek elengedhetetlenek. Fontos a fizikai állóképesség és lelki felkészültség is.

– Ez mit jelent? Nem szabad félni?

– Egyetlen sebésznek sem szabad azzal a gondolattal elkezdeni egy műtétet, hogy esetleg hibázhat. Aki fél, az arra koncentrál és akkor hibázni fog.

– Hogyan lehet túlélni egy 10-12 órás műtétet?

– A betegre gondol vagy az orvosra? Rossz tréfát félretéve: egyszer volt egy 22 órás műtétünk, délkerületi csúcsnak kereszteltük el... Többféle felfogás létezik, egyesek szerint minden műtét premier. Én úgy látom, akkor megy jól, simán, egyszerűen, ha számos rutinelem van benne. Természetesen tudni kell, mely ponton nem lehet a rutint alkalmazni, tudni kell improvizálni, de a műtétek nagy része: rutin. Vagyis a sebész sokféle tudásával, naprakész ismeretekkel, nagy gyakorlattal és találékonysággal lehet – ahogyan mondja – túlélni a szívműtéteket, a betegnek és az orvosnak egyaránt.

– Ismereteim szerint nem túl hosszú a modern szívsebészet története, hiszen sokáig nem mertek hozzányúlni ehhez a szervhez.

– Az első, szívvel kapcsolatos műtét 1892-ben volt, aztán hosszú ideig nem történt semmi. Az volt a hiedelem, ha hozzányúlnak a szívhez, akkor a beteg többnyire meghal. Az angolszász sebészek értek el áttörést – a második világháború idején. Mégpedig azért, mert az angolszász orvoslásban már a harmincas években kidolgozták az érzéstelenítés, valamint a véradás technikáját. Angliában már 1936-ban megalakult az aneszteziológiai társaság és működött tanszék. Magyarországon elsőként Szegeden, írd és mondd, 1982-ben lett ilyen tanszék az egyetemen. Óriási hátrányban voltunk. A háború idején az angol–amerikai hadseregben szakképzett aneszteziológusok voltak, a mellkasi sérültek 90 százalékát megmentették. A német – és a magyar, meg persze az orosz – hadseregben a mellkasi sérültek 90 százaléka meghalt. A háború után – a szovjet divat szerint – nálunk is kizárólag helyi érzéstelenítéssel műtöttek, egy sebész még azt az őrültséget is leírta '49-ben, hogy az aneszteziológia nem demokratikus... Ez a helyzet nagy mértékben gátolta a szívsebészet fejlődését.

– Jórészt professzor úr részvételével és irányításával Szegeden is sikerült fölzárkózni a nyugati színvonalhoz. Ez a cél nem engedte, hogy elpártoljon? Mi hozta haza a 60-as években Amerikából?

– Azért mentem oda, hogy megtanuljam az új eljárásokat és ezekkel itthon gyógyítsak. Ez nem afféle jól csengő szólam volt az én esetemben. Édesapám egyik régi osztálytársa, barátja súlyos billentyűbetegségben szenvedett. Imre bácsi azt mondta nekem: Gáborka, nézd meg jól, hogyan csinálják Amerikában, aztán gyere haza, gyógyíts meg engem. És volt egy nagyon szimpatikus fiatal házaspár... A férfi, egy 27 éves mérnök szintén arra várt, hogy az új műtéti eljárással meggyógyítsam, amikor hazaérek. Megjöttem, az első dolgom volt kérdezősködni utánuk. Meghalt addigra az öreg is, a fiatal is. Az érzelmeken túl: valóban igen nagy szakmai kihívás volt számomra a semmiből modern szívsebészetet teremteni. De kötelezett engem a családom, annak a múltja is, hiszen a felmenőim között olyan nevek vannak, mint Vedres István, a dédnagyapám volt Osztrovszky József. Úgy gondolom, a munkámat és talán a hűségemet értékeli most a város, amikor a legmagasabb kitüntetésével tisztel meg.

Sulyok Erzébet

Névjegy

Az 1929-es születésű Kovács Gábor a Dugonics András Piarista Gimnáziumban érettségizett és 1954-ben szerzett orvosi diplomát Szegeden. Egész pályája az itteni sebészeti klinikához kötődik. Szívkatéteres laboratóriumot szervezett és világszínvonalú, új módszereket vezetett be. Így az Angliában általa tanulmányozott szív-tüdő készülék használatát, amelynek segítségével megindultak a nyitott szívműtétek. USA-beli tapasztalatai alapján kezdik el Szegeden a szívbillentyűk beültetését és a csecsemőkori műtéteket. 1977 óta egyetemi tanár. Számos nagy jelentőségű változás részese a sebészeti klinikán, ilyen a koszorúér-sebészet föllendülése és az önálló szívsebészeti osztály létrehozása.

A Pro urbe-díjas Gregor József tanácsa:

„Tedd magad nélkülözhetetlenné!"

Ha semmi mást nem csinálna, csak énekelne, akkor is járna a Pro urbe-díj Gregor Józsefnek. Világjáró basszistánk a város egyik legnépszerűbb polgáraként mindig megnyerhető a jó ügyeknek: alapítványi gálaestek, jótékonysági koncertek szervezésében segít, tanácsokkal és fellépési lehetőségekkel támogatja az ifjú tehetségeket. A véleményét sem rejti véka alá, ha olyan jelenségeket tapasztal, amelyek nem használnak a városnak.

– Hogyan fogadta a Pro urbe-díjat?

– Egyik szombat reggel régi barátom, *Csernay László* professzor telefonált, hogy a Délmagyarországban olvasta a hírt. Nagyon megörültem neki. Bevallom, jólesett, hogy gondoltak rám a város képviselői, mert úgy érzem, ezzel a díjjal nem csak a művészi munkámat ismerték el. Mostanában megszaporodtak a hasonló kitüntetéseim, épp a napokban szóltak, hogy Budapesten, közelebbről a XVII. kerületben díszpolgárrá választottak. Pedig azon kívül, hogy ott születtem, nem sokat tettem Rákoskligetért és Rákoskeresztúrért.

– Éles szemmel szokott járni Szegeden, lapunkban is többször felhívta már a figyelmet különböző problémákra. Milyennek találja mostanában a várost?

– Nagy örömmel látom, hogy fokozatosan megszépül a gyönyörű Belváros. Jó lenne hasonló igényességgel törődnünk a városba vezető utak elkeserítő környezetével is! Szeged ma minden irányból lepusztult, rendezetlen, csúnya épületekkel és kosszal fogadja a vendégeit, pedig fontos lenne, hogy a látogató számára már az első benyomás is kedvező legyen. A bevezető utak méltatlanok a városhoz, egyszerűen nincsenek kitalálva. Ezen a téren érdemes lenne követendő mintának tekintenünk például Székesfehérvárt.

– Az elmúlt hónapokban újra gyakran fellépett a szegedi színházban, ahol két produkcióban is nagy sikert aratott. Milyen tapasztalatokat szerzett?

– Nem szeretnék senkit megbántani, de el kell mondjam, hogy amikor én 1964-ben ide szerződtem, egy nagyon jól működő háromtagozatos színházat találtam,

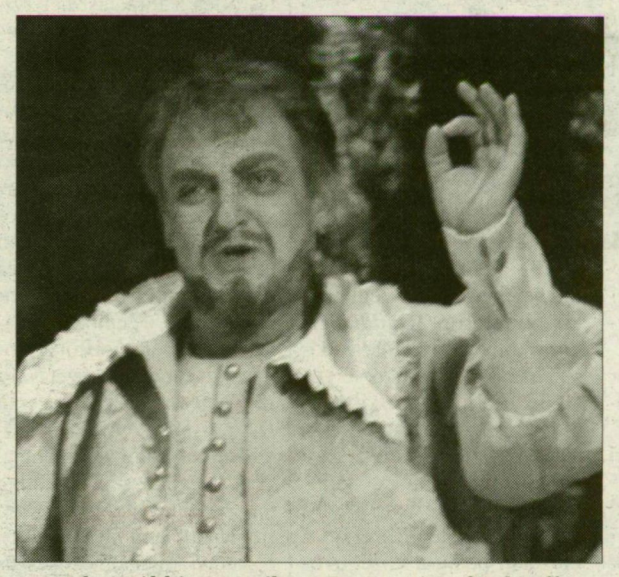

A legutóbbi nagy siker: Gregor József Falstaff szerepében. *(Fotó: Schmidt Andrea)*

amely szinte minden este telt házat vonzott. A titkárságon mindössze két ember dolgozott, pedig akkor még nem volt számítógép sem, mégis megoldottak mindent. Most döbbenten tapasztaltam a Falstaff kapcsán, hogy szinte nincs közönségszervezés. Olyan előadás is akadt, amikor negyed ház előtt kellett játszanunk, pedig egy ilyen minőségű produkciónak mindenhol telt ház jár. Ezért azonban dolgozni kell. Sehol a világon nem láttam még olyat, hogy egy operaplakáton ne legyen rajta a karmester és a főszereplő énekesek neve. Helyette három-négy száradó gatya, de még a rendező neve sem elegendő támpont egy operalátogató számára. Nem *Valló Péter* ellen beszélek, mert kiváló előadást hozott létre, ami élete egyik legjobb rendezése. Az is képtelenség, hogy a jegyirodában nem tudják megmondani az aznap esti szereposztást. Katasztrofális az információáramlás a színházban. Elképesztőnek tartom azt is, hogy az operatársulat művészeti titkára a premier előtt fél órával esik be a színházba, és a tiszteletjegyek nincsenek időben a pénztárban. Kikérem magamnak az ilyen hozzáállást! Hiába végez lelkiismeretes művészi munkát Oberfrank Péter zeneigazgató, tehetetlen, ha ilyen a munkamorál.

– Ha folytatódnak a jelenlegi tendenciák, veszélybe kerülhetnek a hazai operatársulatok. Mit gondol erről?

– Tíz évvel ezelőtt szakmai nyugdíjba mentem, azóta szabadúszóként dolgozom, és a tapasztalataim alapján úgy vélem, a porosz típusú társulati rendszer helyett szerencsésebb az olasz staggione rendszer, amikor az állandó kórus és zenekar mellé a szólistákat csak az egyes produkciókra szerződtetik. Így persze csak azok tudnak megélni, akik szakmailag valóban nagyon jók. Én nem a társulatok felbomlásától, hanem a középszerűek uralmától féltem a magyar operakultúrát. Azt szoktam tanácsolni a fiatal énekeseknek: Tedd magad nélkülözhetetlenné! Aki tehetséges és keményen dolgozik, nem marad munka nélkül.

Hollósi Zsolt